

הַלְבוּת יוֹם טוֹב סִימָן תַּקטוּ

קכה באור הגולה

ב ירוזי פסוק ד
דכיה פלם אכי
טעורי ב משנה שם
כיה וילשון הרמב"ם
בגדה ד ה שם
במקום מעבדא ודבא
ורבה ה שם מילוא
דב יתקו 1 בן פסח
הרמב"ם שם 2 רמז
החם הלך ב בשם
הרמב"ם, וכן שם
הכ"מ

*אותו: הגה ודוקא (ג) שיוכל לצלות בו בלא תקור, (ד) אכל אם אינו יכול לצלות בו כף ונשבר (ו) ביום טוב, (ז) מטר (ז) לתקנו (פוח), (ח) ואין מורין פן לרבים (ובניו ירחם ח), שלא יבואו לתקן גס'פן בנשבר מעבדי'יום טוב, *והוא הדין לכל מקשירי שאי אפשר לעשותו מעבדי'יום טוב: ב בשפור שרועים לצלות בו והיה ארוך יותר מדי, (ט) אסור לחתכו (ג) ולא לשרפו. יאין משחיתין את הסכין (י) במשחנת שלה, אבל מחדדה (יא) על-גבי (ז) העץ או חרס (יב) או אבן; (כ) (יג) ואין מוריס דבר זה לרבים, כדי שלא יבאו לחדדה במשחנת. ה'במה דברים אמורים, (יד) כשיכולה לחתף בדחק או שנפגמה, אבל אם אינה יכולה לחתף כלל אין משחיתין אותה אפלו על העץ, ישמא יבוא להשחיתה במשחנת: ג יעופות שממלאים אותם פשו וביצים. מטר

באר היטב

בי"ט שני, טהר"ל, מ"א. ואם יכול להשאיל לו אחר, אסור לתקנו בכל ענין, מ"א. ועין ס"ס חק"מ ט"ש"ט: (ג) וכלא. ויזרי שיהיה אפשר לעשותו מאתמול: (ד) העץ, או ע"ג סכין אחר: (ס) ואין.

באור הלכה

אסור בכל פוח, ויזרי שמתן עליו כבר מים מבעוד יום, התינתו וזה נכולו, להלכה שרי"ב⁴⁶, אבל מהפסח המחבר משמע דסבירא לה פיקר הפוסקים דשרי בכל גוהי. כן פתב העלת-שבת ופשוט:

* אותו. דע, דשפור שצולין בו כשור, שהוא מקשירי אכל נפש, שנתקלקל ביום טוב נאי מעבדי'יום טוב, טה לו לתקנו מקעד יום הלכל עלקא אסור]. פליגי בה כפי יהודה וחקמים אי מטר לתקנו, והוא הדין בכל מקשירי אכל נפש שאי אפשר לעשותו מבעוד יום אי מטר לעשות ביום טוב, וכמו שכתבתי במשנה ברורה. והנה המחבר העתיק פה השעיה לטון הרמב"ם וכן בפעף שאחריו, ודעתו, פני מה שפארו בבית יוסף, הרמב"ם סבירא לה כרבנן⁴⁷, לפי זה אפלו נכפף הרבה ביום טוב או שנשבר ואינו יכול לצלות כלל בלי תקון, אפלו הכי אסור לתקנו, אבל דעת ההגה"ה, שהיא דעת הרא"ש וברשב"א ונעטור וטיעתו, לפסק כרבי יהודה, וצ"ל כן בסב, ודוקא קשכול לצלות בו בלי תקון אסור לתקנו משום דתקרא ותרא הוא, אבל בנשבר ביום טוב שאי אפשר להשפוט בו כף והוא הדין בנכפף הרבה, מטר לתקנו ביום טוב ואם כן ישלם לכאורה, לפיה לא כתב מרב בלשון ויש אמורים? ואפשר משום שכתב סתם דכרי פשלתן-ערוף ולא פאר דסדנא דעתי הכול גוהי אסור, ודעת הרב היה בעצם הדין להקל פדשת הרא"ש וטיעתו, לכן עשה דברי בדרף פריש. אחר כך מצאחי פל עקרי דברי בספר עלת-שבת, ולדנא חספינו כמה אחרונים עין באליה רבה ובחודשי רבי עקיבא אינר ושאר אחרונים דאין להקל לעשות מעשה אפלו לעצמו בטה שקבת הנכ"א, דמש להש לשיטת הסאור ותרין שהקטירו בנשבר השפור או שנכפף הרבה עד שאי אפשר לצלות בלי תקון, דסבירא להו דתרו תקון גמור אם יתקנו וקצושה פלי מתדש ביום טוב לדרף אכל נפש דמאי, דהוה אסור לכלי עצמא אפלו לרבי יהודה, ועין בקארי הנרי"א שדעתו ולא בבית יוסף, אלא כדעת חס של שלמה דגם הרמב"ם סבירא לה כרבי יהודה ודכשירי אכל נפש שאי אפשר לעשות מבעוד יום מטר לעשות ביום טוב, וכן פתב בהנדה בפרק א הלכה ה, ועל-פירוש דרודה מה שאסור שפור שצורף אסור לתקנו הינו כשנשבר או שנכפף הרבה וישלם דשורף נכ"א הוא, וקמו שנקטיק הנרי"א בענין קסון ה לדעת הנרי"ה, וכן בסב האליה רבה: * והוא הדין לכל מקשירי שאי אפשר נכו, עין בבאר הנרי"א, שלדעת הרמב"ם ודוקא בסכין שנפגמה הוא דאין מורין בו, שלא יבאו לסדר במשחנת שלה, אבל בשאר מקשירי אכל נפש שאי אפשר לעשותו מבעוד יום, הלכה

תקון כלינו: (יא) על-גבי העץ. ורצה לומר, אפלו (יג) על משחנת של עץ, (יד) דבנה לא יהיה תקון גמור, (טו) והוא הדין שיוכל להשיגה על-גבי סכין אחר כדי לחדדה: (יב) או אבן. ורצה לומר, אבן דעלמא שאינה משחנת: (יג) ואין מורין דבר זה לרבים. אבל להעביר שמננית של סכין על-גבי משחנת של עץ או חרס (טז) או אבן או על-גבי חברה, מורין ברבים להטיר: (יד) כשיכולה לחתף

שער הצינור

(ה) רש"י: (ו) רמז ורחם, והוא בבית יוסף: (ז) רש"י: (ח) ר"ן לדעת רש"י: (ט) דכיון דההא אסור או לתקן, לא גרע דבר זה מאם לא היה לו שהיה פכר'יום טוב דשרי⁴⁸, ונצ"ל: (י) אלהי רבה בשם עבודת הקדש, וכתב הבי"ח: והוא הדין שלא יעשה כן בפני רבים⁴⁹, והוא במקור אברהם: (יא) וצ"ל כן אף אם לא היה לו שהיה לתקנו מעבדי'יום טוב, אסור, וכן כתבו האלה רבה ונכ"א, והנה מקנן אברהם סב דדוקא כשנשבר לתקנו מעבדי'יום טוב, ונקנה' לדעת הרמב"ם דלכל דסמיר בנשבר וסב לא הגיע כלום, ועל-כרחו דמירי כשאפשר לתקן מבעוד יום, ואם כן לפי מא דמתמירין האחרונים בנשבר משום תקון כקא כדעת הסאור ונרי"ן, גם כן אסור מדינא אף באי אפשר לו לתקן מעבדי'יום טוב: אבל באמת נראה לעיניו דמירי דהיא דאיא עשית כלי גמור, גם לרש"י וסיעתו אסור, וכן מוכח בפרק לכו במשנה ובדש"י שם בפסוק ב דבור המתחיל 'בפי' וכן כתב הרא"ה שם בחודשי דמשום מקשירי לכלי עצמא לא התי לעשות פלי מתחילתו, ויפסוד עששור ראשו וצורף לתד קצה כדי שימא נאי לתחב עליו (כמו שכתב הפרי"טורים), סבירא להו דהוה לא מקרי תקון כלי גמור, וכן מוכח בסרי"ה גבי איך משחיתין את הסכין, עין שם מה שכתב שם, והוא הדין לענין שפור שנשבר ראשו, דרין אחד הוא, פמבאר בפוסקים, וכן במתי'אדם חספים לאסר בכל גוהי, ודלא פמגון אברהם: (יג) פוסקים: (יג) כן מוכח בפוסקים: (ד) ומכל מקום יש לומר דאף זה לא התי פ' אם בנפגמה ביום טוב ולא בנפגמה מעבדי'יום טוב ופ"ת ופרי'מגורים ודחודשי רבי עקיבא אינר, ועין שם בב"ח דהוא הדין לענין לתד על-גב חברה: (טז) מגראברהם: (טז) וצ"ל כן משחנת, אפלו להעביר שמננית אף מורין לרבים כשם יש"ש וב"ח: *

הלכות יום טוב סימן תקט

(טו) לתפארת ביום טוב, והוא שיתקן מערכי-יום טוב החוט (טו) וישלמו (ו) במחט; (יז) ויזהר שלא יחתך החוט ביום טוב: הגה (יח) וכן נהגו (י) לשרף החוט הנשאר בעוף (יט) לאחר שתפרו בו: ד' מתר (כ) לחתך ביום טוב אגוד גדלים ועופות (כא) מקלפים (כב) וחוטים תפורים, (כג) וכן יכולים לשרף פתילה או סמרטוט שקושרים בו העוף: ה' מתר (ח) ללבן ביום טוב קלי-ברנל שאפו בו קלאדי'וין של גבינה ואחר הלבון נאפו בו (כד) פשטיד"א של בשר, ליהוא (ט) וט' שקשיתלבן יתנו אותו על המאכל (כה) מינד, אכל אם הוא בלוע מנגלה וביוצא בה, אסור ללבן ללבן אפילו לאפות בו דבר החר: הגה [*] והוא הדין (כו) דאסור להגעיל כלי ביום טוב (מדכ"י ס"ף ע"ג וא"ו הנהגה מיימני ע"א). ומת' (כז) ללבן שפוד שצלי

ח האור בשם שלילי הלום וסרובי בשר ד' וזכיה ט' ששפין סימן שם י' זרובי בשר ב' רביע בשם ר"י כ' הנהג' מיימני פוק א' ל' פריש' פון האמורא בלע צרף לשר' גמור שפשי' סקלפחה ונר' קטוב הלחשורה הוא עושה

שערי תשובה

[ט] שקשיתלבן. עכ"ט. וכתב ברי" שם כיתוב: שפוד של חמץ שצלין בו בשר כל השנה, אסור ללבן ביום טוב של פסח: [*] והוא הדין דאסור להגעיל. עין בדכ"ז חלק ג סימן תב:

באר היטב

וה"ה שאין עושין כן כפי רבים, אכל להעביר שמנונית הסבין ע"ג עין או חם או ע"ג סבין אחר מורין כבדים לסתור, רש"ל פרק אין עדין: (ו) במחט. ואם לא שמחה במחט מעייט אסור להג' במחט בייט. וצ"ע סיני א' הנהג'.

ט"א: (י) לשרף. עמ"א שפזלה, דקלו של דבר: כל שאסור לחתך אסור ג"כ לשדפו, וכל שפטר לשרף מטר פס"ן לחתך; וקצא מטר אף לחתך. דקא א"א לעשותו מעייט, אלא שנהגו לעשות זה פשרת החוט, ע"ש: (ח) ללבן. וכן דהתרא בלע סגי לה בלבן כל-הו שקש שקש נשדף עלי מבחין, כמ"ש סימן חנא ס"ד: (ט) שקשיתלבן. דאו לא נראה במהן גלי אלא במחמה לבשל תחיתה, מרדכי. ואפילו הנה אפשר לעשותו מעייט, שרי, ד"מ. אבל הפלוצ מנגלה צריך לבון עד שמשיר קלפחה, ונר' שעושה להקשרה, אסור כמו שאסור להגעיל כלי בייט, ב"ח, הג"מ. ואם לא הנה אפשר לעשותו מעייט, שרי להגעיל, ד"מ. וס"א בהג"ה. ומכאן משמע שמתר חזל להגעיל כלי-חלב לאכל בו בשר או איכא, והעולם נוהגין אסור בנבר. ומ"כ בשם תאון מורה"ר בנמיני מפונא ששמע מהה"ר יפה הטעם להמנהג. שאם יעשה כן. לעולם לא יתנה לו רק כלי א' ויגעילו כל פעם שישתמש בו וזה אסור דלמא אתי למטעי. כדאיתא בתלן

משנה ברוחה

פדחק. דאו לא נרנינן שיבוא לאהדורי אמשנות של אבן: ג' לתפארת ביום טוב. דמכשירין (י) שאי אפשר לעשות מקבוע יום הוא (יג): (טו) וישלמו במחט. ורצה לומר מקבוע יום, דאם וישלמו ביום טוב (יט) ונרנינן שפא יחתך החוט גס"ן, וזה נרנאי אסור, דקא אפשר לעשותו מקבוע יום. ואם לא שמוחה במחט מקבוע יום, (יט) אסור לתני במחט ביום טוב, אם לא ששם מערכי-יום טוב ונקלח ממונ החוט ביום טוב, דאו מתר לפן החוט במחט ביום טוב ויחתך הנשאר אחר תפירתו, ויבדלקמה: (יז) ויזהר שלא יחתך החוט ביום טוב. הנינו קדם התפירה לעשות אותו קדי מדתו, דהוא בכלל תקון כלי, אכל לאת' התפירה (כ) מה שנשאר מן החוט מטר לחתך: (יח) וכן נהגו לשרף החוט. פרוש, דהחוט שנשאר לאחר התפירה (כ) מתר (יט) לאחר שתפרו בו. אכל קדם התפירה אסור אף לשרף, דלשרף ולחתך דין אסור להם [אחרונים]: ד' לחתך ביום טוב אגוד וכו'. ואף דכתב מהחלה דיהנה שלא לחתך החוט, (כז) הנינו קדם התפירה, משום דעל-יד-יה קמגענו לתפירה וקשיב במחט כלי, מה שאין כן הקא דהוא אחר התפירה ואין כאן תקון, ואף בשפת מטר, דלעיל בסימן שיר סעיף ט, צע"ש שם הטעם במשנה ברוחה (יג): (כא) מקלסין. צלויין ראשו על פקעיו ועל קרבו נקרא מקלס [צע"ש] פסחים ג"ג דבור המתחיל 'מקלסין': (כב) וחוטים תפורים. רוצה לומר, שהיו תפורים זה לזה בעת הצליה: (כג) וכן יכולים לשרף. (כז) שאין בזה תקון כלי: ה' (כד) פשטיד"א של בשר. דנין דהתרא בלע אין צריך לבון גמור שהשדף קלפחה, אלא סגי בלבון קצת עד שקש נשדף צלוי מבחין, לפיכך מתר, דבלבון בזה אין נראה כמתקן

פדחק. דאו לא נרנינן שיבוא לאהדורי אמשנות של אבן: ג' לתפארת ביום טוב. דמכשירין (י) שאי אפשר לעשות מקבוע יום הוא (יג): (טו) וישלמו במחט. ורצה לומר מקבוע יום, דאם וישלמו ביום טוב (יט) ונרנינן שפא יחתך החוט גס"ן, וזה נרנאי אסור, דקא אפשר לעשותו מקבוע יום. ואם לא שמוחה במחט מקבוע יום, (יט) אסור לתני במחט ביום טוב, אם לא ששם מערכי-יום טוב ונקלח ממונ החוט ביום טוב, דאו מתר לפן החוט במחט ביום טוב ויחתך הנשאר אחר תפירתו, ויבדלקמה: (יז) ויזהר שלא יחתך החוט ביום טוב. הנינו קדם התפירה לעשות אותו קדי מדתו, דהוא בכלל תקון כלי, אכל לאת' התפירה (כ) מה שנשאר מן החוט מטר לחתך: (יח) וכן נהגו לשרף החוט. פרוש, דהחוט שנשאר לאחר התפירה (כ) מתר (יט) לאחר שתפרו בו. אכל קדם התפירה אסור אף לשרף, דלשרף ולחתך דין אסור להם [אחרונים]: ד' לחתך ביום טוב אגוד וכו'. ואף דכתב מהחלה דיהנה שלא לחתך החוט, (כז) הנינו קדם התפירה, משום דעל-יד-יה קמגענו לתפירה וקשיב במחט כלי, מה שאין כן הקא דהוא אחר התפירה ואין כאן תקון, ואף בשפת מטר, דלעיל בסימן שיר סעיף ט, צע"ש שם הטעם במשנה ברוחה (יג): (כא) מקלסין. צלויין ראשו על פקעיו ועל קרבו נקרא מקלס [צע"ש] פסחים ג"ג דבור המתחיל 'מקלסין': (כב) וחוטים תפורים. רוצה לומר, שהיו תפורים זה לזה בעת הצליה: (כג) וכן יכולים לשרף. (כז) שאין בזה תקון כלי: ה' (כד) פשטיד"א של בשר. דנין דהתרא בלע אין צריך לבון גמור שהשדף קלפחה, אלא סגי בלבון קצת עד שקש נשדף צלוי מבחין, לפיכך מתר, דבלבון בזה אין נראה כמתקן

שער הציון

(י) הק"א: (יג) מנג' אברהם בשם רבנו יצחק: (יט) שם: (כ) מנג' אברהם, וכן משמע מהג"א: (כא) אחרונים: (כז) עלת-שבת ושי"א: (כז) תפי' אדם: (כז) מנא' בפוסקים: (כז) אליה רבה ובאר הג"א וכן העתיק הס"ח אדם וקדשת הלבוש, ודלא מנג' אברהם: (כז) מנג' אברהם ויכפי מה שפארז האליה רבה לדבריו, אף דכתבן אברהם שעלו לא נבר זה בסדנא, וכן משמע בעת הדיבור סימן תב על-פי סברתו לענין הגעלה, ודלא חשיב תקון מנא דקא אפשר להשתמש בו כבוצנ' (יג), וכו' נמי דכותה, אלא דנראה שם והוא סבר ברבנן וקדשת טרב המידות דמכשירי אכל-נפש לא הטר ביום טוב בשום אורא, וכוה' הלא כמעט כל הפוסקים הסכימו דהלכה כרבי יהודה לתקל: (כז) פתחיה השקל ופרי' מנא: (כז) מנג' אברהם בשם הר"ב מ"ש ושי"א, וכן מבאר בהד"א באור זרוע סימן שמה: (כז) פון שש בו משום תקון כלי, וכן מוכח מפאר הג"א, עין שם מה שפדמה ענינו לקא דברין: (ל) פשוט: (לג) מנג' אברהם בשם הר"ב מ"ש מקלים, וכן דעת מהרש"ל בפרק אין צדון והג"ר וס"א אדם, ואף שמן אליה רבה משמע דהוא מחמיר בזה, וכן משמע קצת מבאר הג"א משום תקון כלי. המעין באור זרוע סימן שמה וראה שדעתו דאין לחש בזה משום תקון כלי, דיוכל לומר דהקדים עושה כן ורק משום בשול המים אם היה אפשר מערכי-יום טוב: (לג) מהרש"ל ומחצית השקל בבבא דברי הטנ' אברהם, וכן משמע באור זרוע: (לג) ס"א אדם בשם הר"ב: (לד) וקשהה קען ששים נגד הכלי שמגעיל נשם ברב"ה, ע"ש: הרגום: 1 קצין עוגת גבינה. 2 מלוי בשר בין דפי עפה.

הלכות יום טוב סימן תקמ

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק טו]

דְּמַקְשִׁינֵינוּ שְׂאֵי אֶפְשֵׁר לְעֲשׂוֹת מִקְבֻעַד יוֹם הַזֶּה¹¹⁹.

13) ואף שנמלאכת תפירה לא הותרה לצורך אוכל נפש, ואם כן לכאורה אף כאן אין להתיר [וכן העיר החיי אדם כלל פו סי"ב]. כתב הקהלת יעקב שהטעם שהותרה כאן הוא מפני שאין תפירה באוכל, מחמת שהתפירה אינה מתקיימת אינה נחשבת כלל כמלאכה של תפירה, ועוד, שאף המלאכות שלא הותרו לצורך אוכל נפש, לא נאסרו אלא כשעושה אותן כדרך שעושים לימים רבים, אבל כשהן נעשות בבית עבור האכילה בלבד, הותר כל המלאכות לצורך אוכל נפש. והסיף, שלפי זה בדאי אסור לתפור שק כדי להביט אוכל לבשלו בתוכו.

ומטעם זה, לקשור את חוט התפירה בקשר של קיימא, כתב הקהלת יעקב שראה שאסור, כיון שקשירה לא הותרה לצורך אוכל נפש.

ובאופן שאפשר לתפור את העוף מבעוד יום, כגון בזמניו שאפשר לתפור מבעוד יום ולהניחו במקור כדי שלא יתקלקל, דעת הגר"ש אלישיב (הלכות המועדים פ"ג הע' 80) שנכון להחמיר שלא להשהות את הכנתו עד יום טוב, אלא להכין ולהתפור אותו לפני החג.

[משנ"ב ס"ק יח]

דָּוָה אֵי אֶפְשֵׁר מְקַבְּלֵי-טוֹב¹²¹.

14) אכן, לענין חיתוך החוט כדי להוציאו כולו מהעוף לאחר הבישול, כתב להלן (ס"ק כ) שמותר להותכו, ואפילו בשבת, מפני שאינו נתקן כלל, אלא אדרבא כדי להוציאו הריחו מקלקלו, מה שאין כן כאן שהחוט נשאר ורק חותכו בצדדים כדי לתקנו.

[משנ"ב ס"ק כ]

קְדָלְעִיל בְּסִימָן שִׂיד סְעִיף ט, עֵץ שֵׁם הַטַּעַם בְּמִשְׁנֵה בְּרִיתָה¹²⁵.

15) שם (ס"ק מא) כתב, שפסיקת החוט מותרת [בדבר תלוש שאינו מחובר לקרקע], וביאר בביד"ל שם (סי"ח ד"ה הותלות) שכיון שאין שייך קריעה על מנת לתפור בקריעת חוט [מחמת שאין אפשרות לתפור], גם מדרבנן לא נאסר לקורעו.

[משנ"ב ס"ק כז]

וְאִף אִם לֹא הָיָה אֶפְשֵׁר לוֹ לְלַבֵּן מְקַבְּלֵי-טוֹב, כְּגוֹן שְׁנִטְרָפָה בְּיָלִים-טוֹב גַּרְפָּא¹²⁶, גַּם יָרֵן אֲסוּר מִטַּעַם זְהִי¹²⁷.

16) ולענין ליבן חומר בתורו שאפו בו המין ושכחו ללבנו בערב יום טוב, כתב לעיל (סי' תסא ס"ק ד) שאף שאין להסיקו ביום טוב פעם אחת כדי להכשירו ופעם נוספת כדי לאפות בו, כפי שנהגים בימות החול, ומפני שבכך מבעיר שלא לצורך, מיזמ מותר להסיקו פעם אחת עבור שניהם.

17) ואף שלגבי כלים שלא היה יכול להטבילם מבעוד יום, כתב להלן (ס"ק ל) שלכל הדעות מותר להטבילם בדין 'מכשירי אוכל נפש', וכן צידד להלן (ס"ק כו) לגבי הגעלה, אף על פי שאיסורם ביום טוב הוא גם כן משום שהיא כמתקנם, ביאר בשע"י (ס"ק לא) שבהגעלה האדם אינו נראה בודאות כמתקן כלי, שהרי אפשר לומר שהוא רק מדיח את הכלי.

[שע"י ס"ק ט]

דְּקָא אֶפְשֵׁר לְהַשְׁפִּישׁ בּוֹ בְּצוּנָה¹²⁸.

18) ומה שהותר להשתמש בו בצונן, כתב הרמ"א (יו"ד סי' קכא סי"ד) שהוא רק כמשותמש בו בצונן באופן ארעי, אבל להשתמש בו בצונן באופן קבוע, אסור, מחשש שמא יבוא להשתמש בו בחמין, והביאו המשנ"ב לעיל (סי' תנא ס"ק טו-טז).

[משנ"ב ס"ק כה]

עֵץ שֵׁם הַטַּעַם¹²⁹ וכו', וְעֵץ מִה שֶׁכִּתְבָנוּ לְעִיל בְּסִימָן תְּנָא בְּמִשְׁנֵה בְּרִיתָה סְעִיף-קָטָן יֵשׁ בְּשֵׁם הַתְּתִים-סוֹפְרָה¹³⁰.

19) שם (ס"ק יא) כתב, שהטעם שאין לעשות כן הוא מפני שאם היה אפשר להגעיל כלים מבשר לחלב, היה אדם מחויב רק כלי אחד, ומשתמש בו בן לחלבי ובין לבשרי על ידי הגעלה ביניהם, ועלול היה לבוא לכלל טעות אם היה שוכח שהשתמש בו בפעם הקודמת לחלבי, והיה משתמש בו לבשרי בלא הגעלה.

20) שם כתב, שאדם שהגעיל כלים לצורך פסח מותר לו להחליפם מבשר לחלב, כיון שלא התכוין להגעילם עבור כך, וראה מה שכתבנו שם כמה פרטי דינים בענין הגעלה מבשר לחלב.

[משנ"ב ס"ק כו]

וְהָ הָיָה אֶפְשֵׁר לְעֲשׂוֹתוֹ בְּעֶרְכֵי-יוֹם-טוֹב¹³¹ וכו', כְּגוֹן שְׁנִטְרָפָה הַיּוֹם וְקָהָי גוֹנָא, וְכִיּוֹם מְהַאֲרָוִיגִים מְקָלִים מְעַד הַרְיָן¹³² וכו', מְקַר לְהַדוֹת לְאַחֲרִים לְהַגְעִיל בְּהוֹנָה¹³³.

21) מבואר מדבריו, שאם אפשר היה לעשות 'מכשירי אוכל נפש' מערב יום טוב, שוב אין אומרים ביום טוב מתוך שהותר לבשל לצורך אוכל נפש הותר לבשל לצורך 'מכשירי אוכל נפש' [וראה מה שכתבנו להלן בסוף ס"ק זח]. ואף שלגבי חימום מים לצורך הדחת כלים, מבואר ברמ"א לקמן (סי' תקיא ס"ב) שמותר לחממם, ביאר הגרי"ן קרליץ (חוט שני יום טוב פ"ג ס"ק ד) שלפי הדעות שכתב המשנ"ב לעיל (ס"ק כד) שהאיסור להכשיר כלי הוא משום מתקן, אם כן יש לומר שהגעלת בלי נחשבת כתיקון מה שאין כן הדחתו, אך לדעת שהאיסור להרות לעשות כן הוא משום 'מכשירי אוכל נפש' [ראה שע"י (ס"ק לא) בשם הא"ר והגר"א], צ"ע מה החילוק בין הגעלה להדחה, אכן, הגר"שז איערבך (ש"י"ב פ"ב הע' יד) כתב שיתכן שכוונת הרמ"א (שם) היא שמותר לחמם ביום טוב לצורך הדחה, משום שאם יחמם את המים מבעוד יום הרי יצטרך לעשות פעולות כדי לשמור על חומם ונחשב הדבר כהפסד, ועוד, שיתכן שדברי הרמ"א (שם) נאמרו באופן שלא ידע מבעוד יום שיצטרך למים החמים, אך באופן שידע, אסור לו להמתין ולחממם ביום טוב, [וראה ש"ת מנחת שלמה (ח"ב סי' כ), שלמעשה אין למחות במי שמחמם ביום טוב לצורך הדחת כלים, כיון שיש היתר משום 'הואיל', מחמת שהמים שהחמו ראויים לשתייה, וראה מה שכתבנו לקמן (סי' תקיא ס"ק יד)].

22) אמנם, ברמ"א לעיל (סי' תב ט"ב) ובמשנ"ב שם (ס"ק כ) מבואר שנהגו שלא להגעיל שום כלי כשהוא בן יומו, מחשש שמא לא יגעילו בששים, ובכך יהוו ויאסר [וראה מה שכתבנו שם לגבי ליבן כלי בן יומו].

23) ובטעם הדבר שאין להגעיל בהם כלים שטרפו מערב יום טוב, ביאר הגר"שז איערבך (ש"י"ב פ"ב הע' פו) שכיון שמבואר בשע"י (ס"ק לא) שהטעם שאין שייך כאן איסור משום מחקן הוא מחמת שיכול לומר שמכניס את הכלים למים כדי להדיחם, אין להקל באופן שהיה יכול להגעילם קודם יום טוב, מפני שאין רגילים להדיח כלים בצורה של הגעלה, וניכר שמגעילם ביום טוב, ולהרתיח מים כדי להגעיל בהם כשכדעתו גם לשתות מהם קצת, דעת הגר"שז איערבך (שם הע' פז) שמותר ומוזין כן, כמבואר בשו"ע לעיל (סי' תקג ס"ב) שמותר לחמם מים בכלי גדול כשצריך מהם קצת [ולענין הערמה, ראה משנ"ב שם (ס"ק ז) ומה שכתבנו שם], ואף שאינו מחמם את המים לצורך אוכל נפש אלא לצורך הגעלה הנחשבת כמכשירי אוכל נפש, מיזמ יש להקל כדעת רוב הפוסקים הסוברים שאומרים 'מתוך שהותרה מלאכת בישול לצורך אוכל נפש הותרה אף למכשירי אוכל נפש'.

הַלְבוּת יוֹם טוֹב סִימָן תַּקַּט תַּקִי

בְּאֵר הַגּוֹלָה כָּבו

בַּיּוֹם הַזֶּה יִשְׁמְרוּ אֶת יְמֵי הַשַּׁבָּת וְאֶת יְמֵי הַמִּצְוֹת וְאֶת יְמֵי הַמִּשְׁפָּחָה וְאֶת יְמֵי הַמִּשְׁפָּחָה וְאֶת יְמֵי הַמִּשְׁפָּחָה

בו בְּשֵׁר שְׂאִינוּ מְלוּחַ וְרוּצָה (י) לְהוֹר וְלַעֲלוֹת בּו בְּיוֹם-טוֹב (מַהֲרָא מַפְּיֵא): א (כח) אִינן נִזְקָבִין (י"א) (כט) נִקְבּוּ
חֵדָשׁ בְּחֵבִית בְּיוֹם-טוֹב: ז (יג) (יב) (י) לְהַטְבִּיל כְּלֵי חַדָּשׁ בְּיוֹם-טוֹב, דֵּינוּ כְּמוֹ בְּשַׁבָּת, יִפְדֵּי אִתָּא
בְּסִימָן שֶׁכָּג סַעִיף ז: הֵגָה וְרִין הִרְחִיק וְשִׁשְׁפָּח פְּלִים בְּיוֹם-טוֹב, דֵּינוּ כְּמוֹ בְּשַׁבָּת, יִפְדֵּי אִתָּא סִימָן שֶׁכָּג. וְיִמְתָּר
(יג) לְטַלְטַל מִקְצֵה (לא) לְצַרֵּף אֶכְלֵנְפֶשׁ וְשִׁמְחַת יוֹם-טוֹב (כררבי פּרָק בְּבַל מַעֲרֹבִין וְכִי בִשְׁם הַחֲסוּסוֹת פּרָק הַבִּיעָה):

תַּקִי כְּמָה דְבָרִים הָאֲסוּרִים לַעֲשׂוֹת בְּיוֹם-טוֹב, וְאִיזוּ מֵהֶם מִתְּרִים עַל-יְדֵי שְׁנוּי, וְכוּ י"א סַעִיפִים:

א מִמָּדָה וְדָבָר
בְּרִצָּה י"ב בּ כְּרִיזָה
ג מִשְׁנֵה שֶׁם י"ד
ד בְּחֵבִית הַלֵּל

א (א) אִמּוּלְלִין (ב) מְלִילוֹת (ג) מְקַרְבֵּין (ד) מְקַרְבֵּין (ה) מְקַרְבֵּין (ו) מְקַרְבֵּין (ז) מְקַרְבֵּין (ח) מְקַרְבֵּין (ט) מְקַרְבֵּין (י) מְקַרְבֵּין
וְאֶפְלוּ בְּקוֹנוֹן וְתַמְחִיו, (ה) אֶבֶל לֹא בְּטַבְּלָא וְלֹא בְּכַבְּהָ: ב *הַבּוֹרֵר
קְטֻנִּית בְּיוֹם-טוֹב (ו) בּוֹרֵר בְּרִכּוּב בְּחִיקוֹ וּבְתַמְחִיו (ז) *אִם רוּצָה לְאֶבֶל (א) בּוֹ-בִיּוֹם (הַמְגִיד פ"ג), אֶבֶל לֹא בְּטַבְּלָא

בְּאֵר הַיֵּטֵב

שְׁעָרֵי תְּשׁוּבָה

דָּף ח ע"ב, וְהָא דְשָׂרִינן הֵכָא, י"ל כִּיּוֹן דְלִשְׁלַם אִין מִשְׁתַּמְשִׁין בּו אֶלְא
ע"י לְבוֹן לִיקָא לְמַגְרוּ, מ"א: (י) לְהוֹר. מְדַכְּבַל לְחוֹר וְלַעֲלוֹת מִשְׁמַע
דְּעָלוּ בּו בְּיוֹם, דְּאֵלִיכ הָיִי מְקַשְׁרִין שְׁהָה אֶקְשֵׁר לְעִשׂוֹת מַעֲיִט,
הַלְקִיט חֵיב סִימָן רַח. וְהִמְיָא פְּתַב דְּלִטְעַם ר"א פְּכָאג אֶפְלוּ הָיִי אֶפְשֵׁר לְלַבְנוּ לְלַבְנוּ עַרְבָּב י"ט שְׁרִי לְלַבְנוּ כִּי"ט פִּינן שְׁמַדִּינָא א"צ לְבוֹן, ע"ש: (י"א) נִקְבּוּ.
וְאִם א"א לַעֲשׂוֹתוֹ מַעֲרָב יוֹם שְׁרִי, כְּמַ"ש ס"א בְּהַגְיָה, מ"א: (יג) לְהַטְבִּיל. וְאִם א"א לְהַטְבִּילוּ מַעֲיִט, שְׁרִי. וְעִין ס"א בְּהַגְיָה דְּאִין מוֹרִין כֵּן, וְכִי"כ
הַיֵּשׁ: (ג) לְטַלְטַל. אֶבֶל אֲסוּר לְאֶבֶל, ע"מ"א. וְעִין סִימָן תַּקִּיט ס"ג:
(ב) מְלִילוֹת וְכוּ. וְהָא מִמְחִירִין לְקַלָּא בְּשֵׁנִי בְּרִאשֵׁי אֲצַבְעוֹתָיו כְּמַ"ש סִימָן שִׁיט ס"ד, הַרְיָן. וְס"ז קַלָּ: (ג) קְטֻנִּיתוֹ. הַיֵּנִי הַשְׂרָבִיטוֹן,
וְמוֹצֵיא הַנְּרֵט. וְכַתֵּב הַיֵּשׁ דְּאֲסוּר לְהַיִּיט קְטֻנִּית אוֹ שְׂאָר זְרַעוּתִים בְּמִים, שְׂעָף הַפְּסֻלָּת לְמַעֲלָה אוֹ שְׂפִיל הַעֶפֶר לְמַטָּה: (ד) בּוֹ-בִיּוֹם.

מִשְׁנֵה בְּרוּרָה

בְּאֵר הַלְּקָה

וְהַגְּעָלָה בַּק שְׁנֵהֲגוּ לְלַבְנוּ, לֹא חֲשִׁיב תַּקוּן כְּלֵי עַל-יְדֵי הַלְּבוֹן,
וְיִמְתָּר אֶפְלוּ הֵיכָה בְּאֶפְשֵׁרוֹ לְלַבְנוּ קָדָם יוֹם-טוֹב [מ"א וּש"א]:
ו (כח) אִין נִזְקָבִין וְכוּ. אֶפְלוּ לְצַרֵּף שְׁתַּיָּה, שְׁתַּרִי אֶפְשֵׁר לְנַקְבָּה
מְעַרְבֵי-יוֹם-טוֹב, וְאִם לֹא הָיִי אֶפְשֵׁר לוֹ לְנַקְבָּה מְעַרְבֵי-יוֹם-טוֹב,
מִתָּר לוֹ לְנַקְבָּה בְּיוֹם-טוֹב בְּדִין מְקַשְׁרֵי אֶכְלֵנְפֶשׁ, אֲכָן אִין מוֹרִין
פְּדִי, וְכַפ"ל בְּסַעִיף א פְּהַגְיָה: (כט) נִקְבּוּ חֵדָשׁ. וְכַל דֵּינוּ כְּמוֹ
בְּשַׁבָּת, לְעִיל בְּסִימָן שִׂיד, עִין שֶׁם: ז (ל) לְהַטְבִּיל כְּלֵי חֵדָשׁ
בְּיוֹם-טוֹב וְכוּ. רוּצָה לוֹמַר, הַבְּשֻׁב אִיתָּא לְעִיל דְּיֵישׁ מִחֲמִירִים,²⁶
מִפְּנֵי שְׂאֲסוּר לְהַשְׁמִיט בּו בְּלֵי טְבִילָה נְדָאָה בְּמִתְקַן כְּלֵי עַל-יְדֵי
הַטְבִּילָה, וְהַיֵּי נִמְי בְּיוֹם-טוֹב, וְכַן אִם לֹא הָיִי אֶפְשֵׁר לוֹ לְהַטְבִּיל
מְעַרְבֵי-יוֹם-טוֹב (לג) מִתָּר לוֹ לְהַטְבִּיל בְּיוֹם-טוֹב לְדַבְּרֵי הַכְּלָא, לְצַרֵּף
תְּשֻׁמִּישׁוֹ הַיּוֹם, דְּהָרִי הוּא מְקַשְׁרֵי אֶכְלֵנְפֶשׁ, אֵף אִין מוֹרִין כֵּן
לְאַחֲרִים,²⁷ וְכַפ"ל בְּסַעִיף א. אֲכָן אִם הֵיכָה הַגְּדִיל הָיִי פְּלִי-זְכוּכִית
דְּחִיב טְבִילָתוֹ (לו) הוּא בַּק מְדַרְבְּנָן, מִצַּד הַפְּרִי-מְגִידִים דְּיִכְוִלִין
אֵף לְהוֹרוֹת כֵּן לְאַחֲרִים לְטַבְּלוּ לְצַרֵּף הַיּוֹם, אִם לֹא הָיִי אֶפְשֵׁר לוֹ
לְטַבְּלוּ מְעַרְבֵי-יוֹם-טוֹב: (לא) לְצַרֵּף אֶכְלֵנְפֶשׁ. כְּגוֹן לְטַלְטַל
הַאֲפֵר²⁸ כְּדִי לְאַפְּוֹת בְּמִקּוּמָא²⁹, אוֹ לְטַלְטַל הָאֲבִיבִים הַמְּנַחִים עַל הַפְּרוֹת
כְּדִי לְאַכֵּל הַפְּרוֹת³⁰; (לז) אֶבֶל לְאַכֵּל אוֹ לְהַנּוֹת מִדְּבַר הַמְּקַצֵּה³¹ גוּפָא,
כְּגוֹן לְהַסִּיק בְּמִקְצֵה וְהָאִי גוּנָא, אֲסוּר³²:

א (א) מוּלְלִין מְלִילוֹת. פְּרוּשׁ, שְׂבִידוֹ יִמְלַל הַחֲשִׁים בְּשֵׁהם
בְּפִים, דְּהָיִי דָּשׁ בְּלְאַחֲרֵי-דֵי, וּבְשַׁבָּת צָרִיף שְׁנוּי בְּמִלְלָה,
דְּהָיִי בְּרִאשֵׁי אֲצַבְעוֹתָיו, כְּמוֹ שְׂפַתֵּי סִימָן שִׁיט, וְכִיּוֹם-טוֹב
כְּשֵׁהוּא רוּצָה לְאַכֵּל לֹא גְּרוּ, וְהָיִי שְׂפַתֵּי סִימָן שִׁיט, וְכִיּוֹם-טוֹב:
(ב) וּמְקַרְבֵּין קְטֻנִּיתוֹ. הַיֵּנִי הַשְׂרָבִיטוֹן, וְמוֹצֵיא הַנְּרֵט מִקּוּן:
(ג) בְּרִכּוּב בְּיוֹם-טוֹב. (ב) וְהָא מִמְחִירִין דְּוָקָא בְּשֵׁנִי, בְּרִאשֵׁי אֲצַבְעוֹתָיו: (ד) וְאֶפְלוּ בְּקוֹנוֹן וְתַמְחִיו. מְבַאֵר לְעִיל בְּסִימָן
שִׁיט סַעִיף ו, עִין שֶׁם, וְכִיּוֹם-טוֹב הַקְּלוּ: (ה) אֶבֶל לֹא בְּטַבְּלָא וְכוּ. דְּמַחְזִי (ג) כְּמָאן דְּעִבִיד לְצַרֵּף מִתָּר, שְׂאִין דְּרַף
לַעֲשׂוֹת בְּכָלִים הַלְלוּ אֶלְא הַבְּהִי: (ו) בּוֹרֵר בְּרִכּוּב. הַפְּסֻלָּת מִן הַאֶבֶל³⁵, וְאִין צָרִיף לְשִׁנּוּת לְבָרֵר הָאֶבֶל מִן הַפְּסֻלָּת, דְּכִיּוֹן
שְׂהָאֶבֶל מְרַבָּה וְכַדְקָמָה, (ג) טוֹב לְמַעַט בְּטַחְמָא וְלְבָרֵר הַפְּסֻלָּת שְׂהוּא הַמוּעַט: (ז) אִם רוּצָה לְאַכֵּל בּוֹ-בִיּוֹם. לֹא אִמְי
לְאַפְּוִקֵי אִם דְּעָתוֹ לְאַכֵּל לְמִתָּר, דְּכֵּה פְּשִׁיטָא דְּאֲסוּר לַעֲשׂוֹת שֶׁם הַכְּנָה מִיּוֹם-טוֹב לְחַבְרָה, אֶלְא אֲשִׁמוּעִינָן, דְּאֶפְלוּ אִין דְּעָתוֹ
לְאַכֵּל לְאַלְמַר פִּי אִם לְאַחַר זְמַן³⁶, דְּבְשַׁבָּת פִּי הָאִי גוּנָא חֵיב חֲסָאת אֶפְלוּ בּוֹרֵר אֶבֶל מִן הַפְּסֻלָּת, וְכַל-שְׂפֵן בְּפְסֻלָּת מִן הָאֶבֶל.

שְׁעָרֵי הַצִּיּוֹן

(לג) כְּגוֹן-אֲבָרְהָם וְאַלְהָה רַבָּה וְחַיִּי-אֲדָם וְהַגְּרִי: (לד) וְאִין חֲשִׁיב תַּקוּן כְּלֵי-פֶה: (לה) כְּגוֹן-אֲבָרְהָם וְש"א: (לו) כְּגוֹן-אֲבָרְהָם. וְהַפְּרִי-מְגִידִים מִסְּפָקָא בְּהָה. עִין שֶׁם:
(לז) פּוֹסְקִים: (א) לְשִׁי וְשְׂאָרֵי פּוֹסְקִים:

